

MALEACHI.

Inleiding

Het Bijbelboek Maleachi is het laatste boek binnen de 'Kleine profeten'. He is tevens het laatste Bijbelboek in het Oude Testament. Over de persoon en tijd waarin de profeet leefde bestaan verschillende opvattingen. Van de profeet zelf vinden we geen enkele aanwijzing over zijn persoon en tijd waarin hij leefde.

Zijn naam

Een aantal meent dat Maleachi niet zijn echte naam was, maar dat hij duidelijk naar voren wilde laten komen dat hij een boodschapper van de Heer was. De naam betekent ook 'mijn bode'. In Mal. 3:1 wordt hetzelfde woord 'maleachi' gebruikt in de betekenis van 'mijn bode' een tekstgedeelte dat in het NT veelvuldig wordt aangehaald in relatie met Johannes de Doper als wegbereider voor de Messias.

De Griekse vertaling (Septuaginta) spreekt in hoofdstuk 1:1 van 'door de hand van zijn bode' i.p.v. 'mijn bode' en noemt het Bijbelboek Maleachi (=mijn bode).

Sommige rabbijnen en kerkvaders gingen er van uit dat dit Bijbelboek door een Godsspraak van een engel in menselijke gedaante tot stand is gekomen. Dit zou overeenstemmen met de vertaling van de Septuaginta.

Anderen zagen hierin een ambtstitel, die de profeet zichzelf toekent. Daarbij werd veelal gedacht dat Ezra de auteur zou kunnen zijn.

Hoe het ook zij, er is geen reden om aan te nemen dat zijn naam niet gewoon Maleachi was. Het was gebruikelijk dat in de naamgeving van de persoon tevens zijn bediening of 'boodschap van God' duidelijk werd.

De tijd waarin Maleachi leefde

Zijn optreden is te plaatsen in de periode van de Perzische heerschappij. Dat kunnen we uit een aantal teksten herleiden:

Mal. 1: 8 Daar is sprake van de titel 'landvoogd', dat als titel in het Perzische Rijk voor een stadhouder werd gebruikt.

Mal. 1:7, 2:1; 3:1 en 10 Daar blijkt de tempeldienst hersteld te zijn, dus zijn optreden valt na het optreden van Haggai en Zacharia. Ook bestraft de profeet de traagheid t.o.v. de tempeldienst, dat sterk herinnert aan het optreden van Ezra en Nehemia. Zijn kritiek op 'gemengde huwelijken' en de verwaarlozing van het brengen van de tienden voor de tempeldienst lijken over dezelfde periode te gaan als die waarin Nehemia optrad bij zijn 2^e komst naar Jeruzalem (zie Neh. 13). Dat verblijf van Nehemia in Jeruzalem vond ongeveer 432-420 voor Christus plaats. Al met al een eeuw later dan het optreden van Haggai en Zacharia.

Dit betekent dat het optreden van Maleachi vermoedelijk tussen 440 en 400 voor Christus (rond de 2^e komst van Nehemia naar Jeruzalem) plaatsvond.

Het was de laatste profeet voor de komst van de Messias. Vier eeuwen lang heeft de Geest van de profetie blijkbaar gezwegen. De Babylonische Talmoed vermeldt: 'Na de laatste profeten Haggai, Zacharia en Maleachi week de Heilige Geest van Israël'.

Ezra en Nehemia hadden na de Babylonische ballingschap de stoot gegeven naar herstel van de priesterdienst en herbouw van de tempel. Het is aannemelijk dat ten tijde van de ballingschap de Joden in Babel nadrukkelijk de Thora hebben bestudeerd. Dit is onder meer uitgemond in het ontstaan van de Babylonische Talmoed, maar ook de canonieke vorming van het OT. De indeling daarvan wijkt af van de onze. Dit heeft zeker te maken met de werkzaamheden van Ezra, die naar men aanneemt de schrijver is van Ezra-Nehemia en de Kronieken, de laatste Bijbelboeken onder de Ketubim (De Geschriften).

De tempel en priesterdienst krijgen daarin nadrukkelijk aandacht. Dat heeft zeker te maken met het feit dat na de ballingschap het volk verwachtte dat God nu een eind zou maken aan de heerschappij van de 'heidene' en daarmee aan het lijden van Zijn volk en Zijn Koninkrijk zou vestigen door de komst van de Verlosser.

Maar al spoedig bleek dat de strijd nog niet voorbij was en de ultieme verlossing nog ver weg, hetgeen regelmatig leidde tot ontmoediging van het volk. Haggai en Zacharia moesten het volk dan ook moed inspreken, om het dienen van God serieus te nemen, hetgeen zeker resultaat had. Toch verflauwde telkens het dienen van God, en liet het volk zich verleiden tot 'wereldgelijkvormigheid'. Dit is ook de situatie, die in Maleachi beschreven wordt.

Aan de ene kant verval in vormendienst en het niet nauw nemen van Gods geboden, aan de andere kant een laatste profetische oproep aan het volk om tot God terug te keren en vast te houden aan de dag van de Heer, die zeker komen zal.

Aan het eind van Maleachi wordt de komst van Johannes de Doper (Elia) aangekondigd als wegbereider van de Messias.

Maleachi gebruikt de dialoogvorm om duidelijk te maken hoe schrijnend de relatie tussen God en het volk was. Hij doet eerst een algemene uitspraak, laat de hoorders vragen om zich nader te verklaren om vervolgens op die vragen antwoord te geven.

Maleachi 1 Geestelijke armoede van het volk.

Het woord dat de profeet Maleachi moet brengen is een last voor hem. Het zijn niet altijd vrolijke boodschappen, die in dit Bijbelboek klinken. Maar het begin tekent waar God zelf in Zijn omzien naar zijn volk staat. Hij heeft Israël liefgehad, niet als iets uit het verleden, maar als een liefde, die hij altijd blijft koesteren voor zijn volk.

Lees: Deut. 7:6-9

Het volk dacht daar kennelijk anders over, getuige de vraag die de profeet opwerpt, waaruit die liefde dan zou blijken. God verwijst dan naar Zijn liefde voor Jakob en zijn haat voor Ezau. Hoe God de eeuwen door met Israël is omgegaan. Een lastig en hartnekkig volk, maar dat zich telkens terug liet brengen naar gehoorzaamheid aan God. En dat vooral doordat God trouw bleef aan zijn volk, dat Hij verkozen heeft.

Hoe anders verging het Ezau. Die werd door God verworpen. Het lot van Ezau was al voor zijn geboorte door God bepaald. (Gen. 25:23). Ezau, als oudste(meerdere), zou de jongste (de mindere) dienen. Gedacht zou kunnen worden dat God met willekeur te werk gaat, zodat het er niet toe zou doen wat een mens doet en God verweten kan worden dat Hij onrechtvaardig is. Paulus verwierpt deze gedachte. Het handelen van God in deze is niet te doorgronden, maar kan ook niet bestreden worden. *Lees: Rom. 9:10-21*

De rol van de Edomieten, als nakomelingen van Ezau, is niet fraai geweest. Zij hebben gemene zaak met de Babyloniërs gemaakt ten tijde van de deportatie van de Joden naar Babel, maar eerder ook toen Edom de doortocht in de woestijn weigerde voor Israël.

Zie: [https://christipedia.miraheze.org/wiki/Edom, Edomieten](https://christipedia.miraheze.org/wiki/Edom,_Edomieten)

Door het tegenover elkaar zetten van Gods handelen met Israël en Edom kwam des te sterker uit hoe oneindig groot Gods liefde en ontferming voor Israël was. Dat het volk daar anders over dacht heeft waarschijnlijk te maken met de teleurstelling, die het volk ondervond na terugkeer uit Babel. Het volk leefde in de veronderstelling dat nu het Rijk Gods zou aanbreken en het Koningschap van David hersteld zou worden. Met als resultaat de vernietiging van de vijanden en rust en vrede voor Israël.

Het is de herhaling van patronen, die de uittocht uit Egypte, de intocht in het beloofde land en de terugkeer uit ballingschap kenmerken. Het volk werd telkens ontmoedigd door tegenstand van de lokale inwoners en omringende vijanden. Ezra, Nehemia en de profeten Haggai en Zacharia namen het volk op sleeptouw door hun vertrouwen op God te blijven vestigen en aan het werk te gaan. Het volk kreeg hoop op een glorieus toekomst, maar ervoer aanhoudende strijd. Het volk kon dit niet plaatsen in relatie met Gods beloften over herstel vanwege Gods liefde voor en trouw aan Zijn volk.

Vraag: hoe herkenbaar is die twijfel over Gods liefde in ons persoonlijke leven wanneer Gods zegenrijke beloften strijdig lijken te zijn met onze verwachtingen.

Toch zal Gods handelen met Israël en Ezau uiteindelijk Israël tot de belijdenis brengen: Groot is de Heere, tot over de grenzen van Israël (Mal. 1:5)

De twijfel van het volk aan Gods eeuwigdurende liefde blijkt ook uit het zielloos aanbidden van God middels het brengen van offers, die geen offeranden genoemd zouden mogen worden.

Het is een grote aanklacht tegen de priesters, die het volk voorgingen in het brengen van onwaardige offers.

De Heere verwijt de priesters dat zij Zijn naam minachten. En de profeet laat de priester vragen waarmee zij Hem dan minachten. Uit het antwoord blijkt dat zij wel offers aan God brengen, maar dat ze minder gaven dan waar God recht op had. In plaats van het beste te geven scheepten ze God af met hun afdankertjes. Of gingen er van uit dat God ook wel genoeg zou nemen met offers, die een gebrek vertoonden. De priesters worden daarop in eerste instantie aangesproken, want die mochten zulke offers niet accepteren. Aanvaarding van dit gedrag door de priesters was een belediging van God. Niemand zou het in zijn hoofd halen zulke geschenken aan te bieden aan de landvoogd. Het volk was vervallen in vormendienst en toonde geen hechte relatie meer met hun Maker en Eigenaar.

Misschien waren de omstandigheden in de tijd dat Maleachi deze brief schreef ook niet zo florissant. Uit Mal. 3:10, waarover later, blijkt dat er sprake was van misoogsten. Het is dus goed denkbaar dat er hongersnood was en daarom gekozen werd om eerst maar de zwakke dieren te offeren. Maar daaruit zou het weinige vertrouwen blijken dat het volk in God had. Het volk handelde zonder geloof in de Voorzienigheid van God.

Deze wijze van handelen brengt God er toe te zeggen dat de priesters maar beter kunnen ophouden met het op deze wijze brengen van de offers. Om vervolgens naar de toekomst te blikken en uit te spreken dat Hij hun offers niet nodig heeft, want Zijn Naam zal grootgemaakt worden onder alle volken, dankzij het werk van Jezus Christus.

Lees 2 Tim. 3:1-5 en Openb. 3:14-22

'Schijn van godsvrucht' is ook een fenomeen in 'de laatste dagen'. Dat maakt Paulus in Timotheüs en Johannes in Openbaring wel duidelijk.

Vraag: Herken je deze gevaren ook in onze tijd? Hoe reageren wij op de geestelijke strijd tegen de achtergrond van het nog uitblijven van vervulling van beloften?

Maleachi 2.

Tegen de priesters (vers 1-9)

Toen Mozes terugkeerde van de berg Horeb vond hij het volk tot zijn ontzetting vervallen in afgoderij door de verering van een gouden kalf. Daarmee had het volk een vloek over zich afgeroepen. Mozes liet allen bij zich komen, die aangaven bij de Heere te horen. Toen kwamen de Levieten, die zich wijden aan de Heere. Zij moesten een oordeel voltrekken over degenen, die de afgodendienst verkozen (Ex. 32:26vv). De Levieten werden apart gezet om als priesters te dienen in de offerdienst. Zij kregen geen land toegewezen in Kanaän, maar hen was de opbrengst van tienden als erfbezit toebedeeld om in hun levensonderhoud te voorzien. (Num. 18:21vv).

Zij waren de bewaarders van de thora en gaven ook uitleg. (Deut. 33:10vv).

In tegenstelling tot de profeten, die rechtstreekse openbaringen van God kregen was de taak van de priesters om het volk te onderwijzen uit de thora en zorg te dragen voor het juiste brengen van de offeranden.

De Levieten hadden een belangrijke taak, namelijk het volk dicht bij God bewaren, trouw aan Zijn geboden. Daarin lag hun zegen. Dat was Gods verbond met hen. Daarvoor waren ze apart gezet. Maar zegen zou in vloek veranderen als zij de heiligheid van tabernakel en tempel schonden. (Num. 1:74-53; 18:1-7, Deut. 10:8,9)

Voorbeelden:

1 Sam. 2:31-33 Eli en zijn zonen

Micha 3:11 priesters lieten zich betalen.

Door het geestelijk verval ging Juda in ballingschap. De hogepriester Seraja, enkele priesters en leidinggevende personen werden meegevoerd en op bevel van de koning van Babel doodgeslagen. De tempel en de huizen van de aanzienlijken werden in brand gestoken. De allerarmsten bleven in de stad achter. 2 Kon. 25:1-21

Dit wordt fijntjes door de profeet Maleachi in herinnering gebracht, niet ter oordeel, maar juist ter waarschuwing.

Vraag: Priesters, de geestelijke leiders van het volk, hebben hun taken niet goed kunnen vervullen door het niet zo nauw nemen van de verplichtingen, die het volk had m.b.t. het brengen van de offers en het houden van de geboden. Althans, indien zij zich aan de wet hadden gehouden, hadden ze de offers moeten weigeren. Die waren een aanfluiting voor

God. Ze hadden dus meer oog voor de reactie van het volk dan van God. Hoe is het met onze toewijding? Hoe zie je de relatie priester-volk in de NT'sche gemeente?

Tegen de trouweloosheid van het volk (vrs 10-16)

Op 2 manieren verbreekt het volk de band tussen God en het volk: enerzijds door God niet serieus te nemen, anderzijds door te huwen met niet Joodse vrouwen en echtscheiding. In dit gedeelte valt alle nadruk op God als liefdevolle Vader voor allen. Hij heeft Israël als zijn eigendom gekozen. (Ex. 19:4-6)

In Mal. 1:6 had de profeet al de klacht geuit dat het volk Gods liefde niet had beantwoord en geen respect heeft getoond voor God, als zijn Vader.

Het schond niet alleen het trouwverbond met God, maar in het verlengde daarvan ook met hun vrouwen wegens echtscheiding en door het aangaan van verboden relaties. Daardoor was de harmonie in de relatie met God en met elkaar verdwenen en kreeg afgoderij de overhand.

Consequentie voor de trouweloze zou zijn dat God zijn offer niet meer aanvaardt. Uit dit gedeelte uit Maleachi blijkt de verwarring in het denken. Men denkt alles te kunnen doen, maar God ontnemt de persoon zegen.

Trouweloosheid was een hardnekkig kwaad.

Na terugkeer uit ballingschap had Ezra en Nehemia daar al snel mee te maken (Ezra 9-10; Neh. 10:30; Neh. 13:23-30)

Ezra stuurde zelfs de heidense vrouwen met hun kinderen weg om het volk te reinigen.

In 2 Cor. 6:14-18 benadrukt Paulus ook dat geen ongelijk span moet worden aangegaan, zowel wat het dienen van God betreft als het dienen van elkaar.

Vraag: In Efeze 5:22-23 beschrijft Paulus de relatie tussen Christus en de gemeente. Daarvoor gebruikt hij het beeld van de relatie tussen man en vrouw in het huwelijk. Kun je stellen dat zowel bij Maleachi als bij Paulus de relatie met elkaar in het huwelijk niet los gezien kan worden van de relatie met God krachtens een gesloten verbond met respectievelijk zijn volk en de gemeente? Herkennen we iets van de spanning tussen het geloof in de ontferming van God en het achterhouden van zegen, zoals bij Maleachi?

De vraag naar Gods rechtvaardigheid.(Ma. 2:17)

Maleachi verwijt het volk dat het God vermoeit met hun gedachte dat God het kwaad niet zou straffen. Het gaat de goddelozen goed, terwijl de vromen lijden. Een vraagstuk waarmee ook Job en de Psalmist in Psalm 37 en 73 bijvoorbeeld worstelden. In het vervolg zal blijken dat de daden van de goddelozen niet onbestraft zullen blijven. Er komt een oordeelsdag waar God recht zal spreken, zowel over de goddelozen als over de vromen.

Maleachi 3

De dag van de Heer (vers 1-5)

De gedachte dat God het kwaad niet straft en de 'vromen' niet zegent wordt onmiddellijk beantwoord door de profeet met de aankondiging dat er een dag komt van de Heer, waarin wel degelijk recht gesproken zal worden. Dat begint met de aankondiging van de komst van een bode, 'snel' gevolgd door de komst van God zelf middels de komst van de Messias, De Messias wordt hier de Engel van het verbond genoemd.

In het OT komt de Engel van de Heere als persoon meerdere malen voor. Daarbij wordt gedacht dat het over Jezus, als Mensenzoon. (Gen. 16:10-13; 22:11,12; Ex. 3:2; Jozua 5:13-15; Richt. 6:11-23;13:3-22)

De evangelisten Mattheüs, Marcus en Lukas verwijzen naar deze tekst uit Maleachi om aan te geven dat Johannes de Doper die beloofde 'bode' was. (Matt. 11:10; Mark. 1:2; Luk. 7:27) Naast het oordeel over de goddelozen zal ook recht worden gesproken over het priestervolk Israël zelf. Het gaat niet aan slechts straf te verwachten voor de goddelozen, maar ook het handelen van Gods volk zelf wordt geoordeeld.

In dit tekstgedeelte klinkt ook al het oordeel op de 'laatste dag' enigszins door.

Een voorafschaduwing van de toekomstige 2^e komst van Jezus Christus.

Bekering zal zegen brengen (vrs. 6-12)

In dit gedeelte wordt duidelijk dat God niet is veranderd, maar dat het volk de eeuwen door afdwaalt van de weg, die God voor het volk wijst. De oproep tot bekering plaatst het volk in de juiste positie tegenover Zijn God. Was de zegen voor het volk niet verbonden aan gehoorzaamheid aan Gods geboden en was de verdrukking door de vijanden niet het gevolg van hun ongehoorzaamheid?

Toch blijkt uit het vervolg dat het volk de kern van de verbondsrelatie uit het oog was verloren. Het verwijt dat hier klinkt betreft de verwaarlozing van het brengen van de tienden.

Echter, de opbrengst van de tienden diende om de priesterdienst door de Levieten te kunnen laten vervullen. Zij waren immers voor dit dienen vrijgesteld door God? Zij moesten nu noodgedwongen op een andere wijze in hun onderhoud voorzien hetgeen hun priesterlijk dienen in het gedrang bracht. Dat verzwakte hun zorg voor het dienen van God in de offerdienst en voor het onderhouden van de Thora. Maleachi duidt dit veronachtzamen van het geven van de tienden als het beroven van God. God dienen was niet prioriteit 1 meer. Dat werkte door in alle facetten van het geloofsleven.

Door misoogsten scheen er sprake te zijn van een zwakke economie. De tering moest naar de nering worden gezet en ook op het brengen van de tienden werd beknipt.

God roept het volk op Hem op de proef te stellen of Hij niet zou zorgen voor prima oogsten wanneer het volk trouw zijn tienden brengt.

Vraag:

Door de werkzaamheid van Ezra en Nehemia had het volk beloofd trouw hun tienden te brengen(Neh. 10:35-39).

Na een aantal jaren keerde Nehemia terug naar Jeruzalem en trof allerlei misstanden aan.

Ook wat het brengen van de tienden betreft.

Waarom reageerde Nehemia zo fel, dat hij Tobia met heel zijn huisraad uit zijn woning gooide? Wat kunnen wij daarvan leren?

De dag van de Heer (Mal. 3:12 tot Mal. 4:3)

Na de aankondiging van de komst van de Messias en de oproep tot bekering wordt in dit gedeelte nogmaals visueel gemaakt hoe een deel van het volk God verwijt dat Hij de goddelozen ongestraft hun gang laat gaan en niet ingrijpt, hetgeen hen tot de conclusie bracht dat het blijkbaar geen zin heeft God te dienen.

Daar tegenover stond het deel van het volk dat trouw bleef aan God, en Hem bleef respecteren als hun Schepper, ook al begrepen zij Hem niet. Zij hielden vast aan de belofte dat eenmaal recht gesproken zou worden.

Er komt een dag dat het onderscheid tussen de rechtvaardige en goddeloze duidelijk zal worden, tussen wie God dient en niet dient(3:18)

Die oordeelsdag komt waarop recht wordt verschaft aan Zijn volk en de goddelozen worden vernietigd.

Was er in Mal. 3:2vv bij de komst van Johannes de Doper en Jezus nog sprake van een louteringsvuur, een heiliging door het volbrachte werk van Jezus, op de dag van de Heer waarvan in dit gedeelte sprake is gaat het om een verterend vuur. Dan wordt er een eind gemaakt aan alle goddeloosheid. Maar herstel, genezing voor wie God vrezen.

Dat is waar het volk naar hunkert: vernietiging van de vijand en herstel van het Koninkrijk van Israël.

De komst van Johannes de Doper en Jezus als Verlosser van de wereld is een eerste teken van de vervulling van Gods reddingsplan. Daarin wordt het volk Israël opgeroepen zich te bekeren omdat het Koninkrijk van God nabij gekomen is. Een dag van de Heer.

De roep tot bekering treft na de terugkeer van de Opgestane Heer naar zijn hemelse Vader alle volken van de wereld totdat Jezus terugkomt en het kwaad definitief wordt uitgeroeid. Daarmee treedt DE dag van de Heer aan.

Gespannen toekomstverwachting (Mal. 4:4-6)

Dit Bijbelgedeelte is het slotakkoord van het OT. De afsluiting van 'De profeten'. Na Maleachi stond 4 eeuwen lang geen profeet meer op tot de komst van Johannes de Doper. De Joden verwachtten Elia als de wegbereider naar het herstel van het Koninkrijk van Israël. In Matt. 17:10-13 komt duidelijk naar voren dat er een hooggespannen verwachting was van de komst van de Messias, die voorafgegaan zou worden door de komst van Elia, die alles zou herstellen. Maar de ervaring van drie discipelen op de berg der verheerlijking had hen tot nadenken gebracht. Immers zij hadden de verschijning van Mozes en Elia ervaren, maar ook de stem gehoord uit de wolken over Jezus, die zei: Dit is mijn geliefde Zoon, in Wie Ik Mijn welbehagen heb, luister naar Hem. Hoe zat het nu met de gedachte dat Elia eerst moest komen. Jezus beaamde dat dit wel klopt, maar gaf aan dat deze reeds gekomen was in de persoon van Johannes de Doper. In Luk. 1:14-17 vinden we de vervulling van de laatste verzen van Maleachi.

Vraag:

Johannes zou uitgaan in de geest en de kracht van Elia. Waaruit bleek dat in zijn bediening. Welke toepassing zien we daarin voor de gemeente?